

ACTUALITAT DE LA COMUNICACIÓ AMB SMS

Una proposta amb reaccions diverses

El treball de Canyelles i Cunill no vol ser oficial

Caterina Canyelles i Margalida Cunill han escrit *SMS en català. Pautes fàcils i ràpides per escriure missatges de mòbil. Passa-ho!* (Edicions 62) per oferir solucions catalanes als catalanoparlants que s'envien SMS. Canyelles, que és responsable de l'Àrea de Planificació i Dinamització Lingüística del Servei Lingüístic de la Universitat de les Illes Balears, explica que han pretès fer una proposta comuna per a tots els catalanoparlants, basada en l'estàndard, que pugui servir per comunicar-se fora del cercle d'amics propi, amb rapidesa i estalvi de caràcters.

El treball de les dues filòlogues –que sembla ser la primera proposta d'aquest tipus a l'Estat espanyol– no pretén ser oficial però tampoc es queda en un d'aquells manuals que es poden trobar a les llibreries amb vocabulari SMS, que realment són més aviat una curiositat que no un llibre pràctic. Ha estat publicat en format de llibre aquest gener i es van

animar a divulgar-lo per la bona acollida que va tenir entre els seus alumnes de totes les edats i procedències geogràfiques d'arreu dels Països Catalans de la Universitat Catalana d'Estiu de fa un parell d'anys. "Ara, els nostres amics acaben els missatges dient, entre parèntesi «Ho he fet bé?»", explica Canyelles, que amb Cunill fa la seva proposta només per als telèfons mòbils.

Les normes es basen en l'ortografia i es poden encabir en tres grans apartats: necessàries com l'eliminació de caràcters, exemples que s'han d'evitar com l'abús de la *k*. Es tracta d'una proposta que és una variant completament nova de la llengua catalana, i ha despertat reaccions diverses. Hi ha qui explica que, encara que sigui

una proposta, és com voler posar portes al camp. M'ho diuen més d'un i de dos filòlegs universitaris, però no em diuen el seu nom per allò del corporativisme. Hi ha, com ens explica al pròleg del llibre el filòleg Joan Melià, qui veu en la proposta l'encert i l'oportunitat.

Al Segon Congrés On Line de l'Observatori per a la Cibersocietat, que es va celebrar el mes de novembre passat, la lingüista Marta Torres va proposar

una enquesta per animar el fòrum de la Societat del Coneixement, que moderava: "Cal una gramàtica per a SMS i altres entorns comunicatius (xats, missatgeria instantània, etcètera)?" A Torres la idea li va venir després que un dels participants al fòrum, Genaro Hernández, li enviés un correu electrònic demanant-li per què la mania de regular-ho tot? Escriu Hernández: "Perdona, però no ho entenc tot. ¿Per què aquesta mania de regular-ho tot? La gramàtica dels SMS... L'amor definit deixa de ser-ho, oi?, doncs alguna cosa així passa en aquesta cas. En el moment en què es faci una legislació i es normativitzin els usos lingüístics, perdran bona part del seu encant perquè, penso jo, aquest ús del llenguatge

neix com a reacció, com a argot juvenil (sobretot) a l'altre llenguatge". I Hernández acaba amb rotunditat: "La meua pregunta és molt gallega: ¿Cal una gramàtica per als argots?". Torres va animar el fòrum amb la pregunta de si cal una gramàtica per a SMS i altres entorns comunicatius com els xats. Hi va haver 372 lectures (que no respostes) de la pregunta i les tres respostes possibles, amb els seus percentatges, van ser: "Sí, la mateixa que per a la llengua en general", 12,5 per cent. "Depèn: sempre que plantegi propostes que acceptin polimorfismes, com ara *setmana*, *7mana* o *stmn*", 12,5 per cent. "No, és bo que la llengua s'autoreguli en aquests entorns", 75 per cent.

Torres explica que si creem una norma i intentem imposar-la ja tenim un problema: perquè tenim el dubte que si el que estem escrivint és correcte o no. Si hi ha llibertat, el que ens trobem és la possibilitat d'escriure el mateix concepte de múltiples maneres. Un exemple? *Adéu: A10, 10, Ad1, D1.*

Inventem fórmules catalanes

Les estadístiques de l'Observatori de la Societat de la Informació diuen que en la franja dels 15 als 20 anys, el 91,9% de les persones catalanes utilitzava el telèfon mòbil el desembre 2003. És com dir tothom, i segueix sent vàlid avui en dia. El 98,6% d'aquests grup utilitza SMS. Entre els 20 i els 30 anys encara hi ha més gent que té mòbil (93,7%) però s'envien menys SMS (94,95%). I a partir dels 30 anys els percentatges disminueixen progressivament: de 31 anys a 40 anys, el 78,3% dels enquestats utilitza el mòbil i només el 58,9% envia i rep missatges de text.

Els SMS dels joves són més col·loquials que els dels adults. Això ho confirma la lingüista Marta Torres, que està recollint un corpus modest de SMS en català d'usuaris amb edats entre 15 i 25 anys. I s'ha adonat que, com més adults són els emissors, més normatius són els SMS. Aleshores, caldria posar-hi algun remei des de l'escola?

No he trobat ningú que cregui que l'escola hagi d'intervenir en el llenguatge dels SMS, pel caràcter segurament efímer d'aquest mitjà de comunicació que, a més, evoluciona molt de pressa: ja hi ha teclats amb una lletra per tecla, els missatges s'encadenen automàticament si escrivim un text més llarg del compte, i les eines com el text predictiu atenuen la incomoditat d'haver de teclejar. Torres suggereix la idea d'oferir trucades pel mòbil de 30 segons de durada com a màxim que fossin més econòmiques que els *sobrets*, els missatges de text. Però ni ella ni ningú no

MARTA TORRES ÉS FILOLÒGA I TREBALLA EL LLENGUATGE DELS SMS

dóna completament l'esquena als SMS: "No ens agradaria que cap institució donés l'esquena a l'ús del català a les noves tecnologies perquè no ens podem permetre perdre aquest tren", explica Caterina Canyelles.

Per què triomfa *TQM* (*Te Quiero Mucho*) al final dels missatges en castellà? Perquè ja s'ha arribat a aquesta convenció, explica Torres, que ha arribat a veure (a rebre) missatges en català amb aquest final en castellà. I aquí sí que creu que tenim un problema, per-

què en català no hem estat capaços d'escriure un *TM* (*T'estimo Molt*). Doncs "es tracta no de sancionar-ho sinó de promocionar-ho a través de les escoles", explica. "Inventem fórmules que siguin genuïnament catalanes, encara que siguin transgressores perquè impliquen una abreviació", proposa Torres. Ara bé, això és pot fer no solament a l'escola: és ella mateixa qui recorda que el millor espai d'influència per als SMS és el que tenen reservat al capdavant de les pantalles de la televisió.

El text predictiu és insuperable

No hi ha gaire gent que tingui encara al seu telèfon mòbil un programa de text predictiu, que intuïx a partir de la seqüència de tecles que pitgem la paraula que volem escriure. Marta Torres té text predictiu i, a més, en català, cosa que encara la fa més estranya, perquè ara com ara només podem trobar aquest servei en alguns mòbils de Siemens. Torres està convençuda del servei, del qual destaca la gràcia que ens proposa text normatiu, esclar, i ens n'ofereix un curset ràpid.

El sistema que té Torres l'ofereix l'empresa T9, que també té textos predictius en altres llengües. En qualsevol cas, és un sistema de combinació de lletres. Per escriure la paraula *hola* hem de fer clic a la tecla que té la lletra *h*, a la tecla que té la lletra *o*, a la tecla que té la *l*, i a la tecla que té la *a*. Automàticament el programa preveu que amb aquesta combinació de tecles la paraula que més freqüentment escrivim és *hola*. "L'eficàcia del text predictiu és bastant evident", indica Torres, que es posa a fer números: "Per escriure *hola* amb els SMS tradicionals, hem de fer nou pulsacions. Si ho escrivim amb el text predictiu activat en el nostre telèfon mòbil, quatre, tantes com lletres té la paraula".

Torres explica que si la paraula en pantalla no ens convé, podem escollir-ne alguna altra entre les diverses combinacions de paraules que el terminal té en memòria. A més, també existeix l'opció d'*ensimistrar l'eina*: li podem escriure el que

volem i ho arxivarà a la seva memòria, per incorporar-ho a la propera vegada.

Els avantatges del text predictiu són tants que Marta Torres té un amic que té un mòbil de Nokia –una companyia que ara com ara incorpora el text predictiu però no en català– i li envia els missatges escrits correctament en castellà. El xicot és català. Quan un s'acostuma a fer servir l'eina de text predictiu pot arribar a renunciar a la llengua abans que a l'eina.

Surto doncs del curset de Torres convençut i, quan truco a Auri Garcia, intento vendre-li l'invent. Garcia va ser el millor jove periodista digital en la darrera convocatòria del premi Net Reporter de la Diputació de Barcelona. Va escriure *13M FlashMob. Revolució social*, un reportatge que explicava la mobilització popular arran de l'atemptat de Madrid feta a través dels telèfons mòbils. Té 17 anys, des dels 12 que té mòbil i estudia batxillerat a Sant Quirze del Vallès. Comencem per parlar de la necessitat d'utilitzar com a eina de treball a classe el llenguatge SMS, cosa que no l'acaba de convèncer, i acabem parlant del text predictiu.

Recorda un reportatge publicat a *Le Monde*, 19 de març passat, amb l'explícit títol: *Vivre avec 400 mots. Le langage des jeunes des cités peut faire rire. Il renforce aussi leur exclusion*. S'hi parlava de l'economia del llenguatge. Un professor de la Sorbona hi deia que "en tot ús lingüístic existeix un principi d'economia que consisteix a gastar en funció del que s'espera".